

Orbán Viktor beszéde a „*Mindent a magyar vidék jövőjéért*” című könyv bemutató sajtótájékoztatóján

2020.július 9. Budapest

Köszönöm szépen! Jó napot kívánok! Tisztelettel köszöntöm a hölgyeket és az urakat!

Sándor, meg vagyok tisztelve, hogy meghívtál, vagy hogy meghívhattalak ide, a Karmelitába. Nagy pillanat ez az én számomra, megmondom őszintén, mert van egy olyan érzése az embernek, ha miniszterelnök, különösen, hogyha ilyen hiperaktív, mint a mi kormányaink szoktak lenni, meg ilyen válságokkal sújtott időkben kell éjjel-nappal dolgozni, hogy már mi magunk sem emlékszünk, hogy mi mindent csináltunk, és nincs aki, minimum elfogulatlanul – mert az ellenfeleinktől ezt mégsem várhatjuk –, nincs, aki elfogulatlanul számba vegye, hogy mégis, hát, ahogy halmozódnak az évek mögöttünk, gyűlnek az események, a döntések, a teljesítmény, azoknak a következményei, és nincs ember, aki ezeket áttekintse és összefoglalja, és megnézzze és elemezze, és a világ elé tárja, mondom: minimum elfogulatlanul. Úgyhogy hálás vagyok, hogy az első ilyen könyv megszületett. Sándor, gratulálok, hogy ezt vállaltad és megcsináltad. Ez néhány jelenlévő számára is nem egyszerűen biztatást, hanem kötelezettséget is jelent. Itt van például a belügyminiszter, aki az egyetlen olyan miniszter, akivel 1998 óta minden kormányban minden percet együtt töltöttem. Az lassan 14 év, Sándor, ugye, és még mindig nincs kész a monográfia, amely a magyar rendészet, rendvédelem átalakításáról és hasonló kérdésekről szólna. De itt ül Balog Zoltán miniszter úr is, akivel szintén évtizedek óta dolgozom együtt, miniszter volt hosszú időn keresztül, és a nemzeti kormány kultúrpolitikájáról vagy humánerőforrás politikájáról még mindig nincs kész az a monográfia, amit el kéne olvasnunk. Egyetlen embernek tudunk e tekintetben a Sándoréhoz hasonló elismeréssel adózni, az Matolcsy miniszter úr, aki mindent megírt, sőt még annál is többet. Azt gondolom, hogy szükségünk van azokra az emberekre, akik majd, reményeink szerint, még egyszer mondom: minimum elfogulatlanul, nem kérünk többet, de minimum kellő távolságtartással és elfogulatlanul megírják ezeknek az egyébként rendkívül izgalmas, és nem a magunk személye miatt, hanem a történelmi szituáció miatt rendkívül fontos időszaknak az eseményeit. Hiszen, ha valaki ezt a könyvet majd végiglapozza, akkor látni fogja, hogy nem a magyar mezőgazdaság egyik dekádjáról, tíz évről beszélünk, hanem meghatározó tíz évről beszélünk, aminek van egy minősége, és ezért meg is érdemli a figyelmet. Tehát örülök, hogy itt, ebben a körben lehetünk, és biztathatom a többi miniszteremet is. És csak azt tudom mondani, bár, Sándor,

minden kívánságom így teljesülne, mint a Veled való beszélgetés után a monográfia megszületésére szóló fölhívásom.

Tisztelettel köszöntök mindenkit itt, a Karmelitának ebben a helyiségében! Itt még nem csináltunk ilyet, Sándor jól mondja, hogy nem sok könyvbemutató történt még itt, egész pontosan egyetlenegy sem, ez az első, de örülök, hogy itt láthatom Önöket vendégül. Ez egy nyílt hely, ez a terem, ahol most ülünk, valamikor réges-régen egy koncertterem volt. Ha nem hibázom el az évszámot, akkor 1806-ban Beethoven maga vezényelt onnan. ahol mi most ülünk, azt hiszem, és itt ült a nagyérdemű közönség, 1806-ban hallgatva őt. Minden évben lesz egyébként, május nem tudom, hányadikán, pont ugyanazon a napon itt koncert, és lesz Karmelita-bérlet is, csak itt a pandémia miatt Kásler miniszter úr ezt nem tette lehetővé a számunkra ebben az évben. De jövőre már lesz Karmelita-bérlet, és minden hónapban lesz koncert, mindenkit szívesen látunk majd épp úgy, ahogyan ma, a mai együttlétünk után is, utána itt, a kertben is szívesen látunk mindenkit.

Örülök, hogy láthatom itt, remélem, nem értik félre, amit mondok, ezeket a magyar arcokat és székely lófőkre emlékeztető fejeket, akik itt szembenéznek velem a nézőközönség soraiból. Ez mindig így volt, a kommunista időkben is így volt. Azt pontosan lehetett tudni, hogy az embert hova hívták meg: egy pénzügyminisztériumi megbeszélésre vagy egy agrármegbeszélésre. Teljesen világos különbséget mutatott a közönség, nemcsak az előadók tekintetében, hanem a jelenlévők tekintetében is, ami visszavezet bennünket ahhoz a tényhez, amit nem kell eltagadnunk, mert a magyar politika olyan-amilyen, meg a magyar közélet olyan-amilyen, hogy a vidék képviselője és a vidéki világnak a megjelenítése, az egy küldetés volt azok számára, akik egyébként ebből a világból jöttek. És még a kommunista időkben is egy jól lehatárolható része volt annak a hatalmi szerkezetnek, amit kommunista hatalmi szerkezetként írhatunk le, és amit jól fejez ki, még messze visszamenőleg a kommunista időkön túlra az a tény, hogy egyetlen minisztériumnak, most már, igaz, talán ez módosult azzal, hogy az Igazságügyi Minisztérium épületét ott helyrehoztuk, de tulajdonképpen történetileg mindig csak egyetlen minisztériumnak volt az épülete a Kossuth téren, az pedig az Agrárminisztériumé volt, vagy ahogyan akkor hívták: a Földművelésügyi Minisztériumé. Ezek egyáltalán nem véletlen dolgok, mert az agrárium, az agrárnépesség, annak minden kulturális meghatározottságával, most nemcsak egy szakmai tagozódásról beszélek, hanem annak a kulturális meghatározottságával, mindig része volt a magyar politikának. Hol letaposott része – erre a politikatörténettel foglalkozók biztos tudnának évszámokat, személyeket és eseményeket is mondani, hol

letaposott része volt a magyar politikának, hol elfogadott, hol pedig fölemelt és az élre állított minisztériuma. Tehát itt most nem egyszerűen egy könyvbemutatót vagyunk, hanem ennek a politikahagyománynak a folytatóival ülünk itt – ha jól értem – egy teremben, és örülök, hogy itt lehetek Önökkel együtt. Az, hogy ilyen szép professzori körben ülhet az ember, az pedig különösen megtiszteltetés. Professzor úrral még a Horn-kormány idején megkísérelt, külföldieknek történő földeladást megakadályozó agrárakciók időszakában, a traktorok között találkoztunk a Kossuth téren. Örülök, hogy erre most itt vissza tudok emlékezni, és ugyanígy örömmel idézem föl azokat az éveket is, amiket Kurucz Mihály keze alatt joghallgató diákként tölthettem el, ahol ő egyébként talán tsz-jogot tanított nekünk néhány más igen derék fiatal oktatóval egyetemben, és ezek fontos tanulságok voltak a számunkra. Úgyhogy örülök, Professzor úr, Tanár úr! Ne titkoljuk, hogy mi tegeződünk, mert a tanár úr már egyetemi oktató korában is tegezte a nála nem sokkal fiatalabb diákokat, úgyhogy örülök, hogy itt vagy velünk együtt. És fölidézem még, ha megengedik, rabolva egy perc erejéig személyes ügyekre is a figyelmüket, hogy ez a találkozó visszahozza az emlékeimbe azt a boldog néhány hónapot, amikor a Mezőgazdasági Minisztérium Mérnök- és Vezetőképző Intézetében is dolgozhattam. Ez valamikor a nyolcvanas évek, 1986-87 környékén lehetett, néhány hónapra rúgott csak ez, és nagyon mélyreható, fontos élményeket szereztem a szocialista munkaszervezetek világáról, ami hozzájárult ahhoz, hogy csak néhány hónappal később a Fideszt meg is alakítsuk. És az agrárvilágról, az otthonról, Felcsútról hozott tapasztalataimat itt magasabb szintre emelhettem, mert az volt a feladatomban, hogy továbbképzési tanfolyamokat szervezzek az akkor még meglévő tsz-világ elnökeinek, agronómusainak és pénzügyi szakembereinek a Piroska Hotel nevű műintézménybe, ott, valahol, a III. kerületben, ha még emlékeznek rá, ahol a helytállás fontos része volt – ezt később a politikában szintén föl tudtam használni –, hogy helyt kellett állni az ultimérmközésekben is az agronómusokkal szemben, ami egy komoly kihívás, ha valaki még emlékszik ezekre a fiatal időkre. És akkor meg is értettem az ő segítségükkel a magyar politikának a lényegét, mert az ulti ezt adja vissza: ha akarsz valamit, akkor ketten azonnal összefognak ellened. És ez a törvény azóta is érvényes, ez most is így van, akármiről is legyen szó a politikában: ha akarsz valamit, két ellenséged azonnal lesz. És csak akkor vágjál bele valamibe, hogyha elhiszed saját magadról, hogy az ellened összefogó legalább két embert képes vagy legyűzni. Ha nem vagy képes ezt elhinni és legyűzni őket, akkor bele se vágj. Ilyen fontos dolgokat tanul az ember, hogyha agrárszakképzéseket szervez a Piroska Hotelban.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ezek után engedjék meg, hogy néhány szót szóljak a könyvhöz kapcsolódóan. Ezt a könyvet többen írták, de a gazdája mégiscsak Fazekas Sándor. És ugyan, ahogyan ő fogalmazott, a tudományosság nyelvén van ez itt megírva, de sajnos a szerző sosem tudja teljesen elrejteni saját magát, semmilyen tudományos megközelítés, táblázat vagy számsor mögé sem. Tehát ezen a könyvön átüt az a tény, hogy ezt a volt karcagi polgármester írta, akinek a közéleti pályafutása ott kezdődött, Karcagon, ami agrárszempontról egy kivételesen értékes része Magyarországnak, és onnan jött Sándor utána nyolc éven keresztül miniszternek a második és harmadik kormányomba. Ez fontos dolog. De Gaulle mondta egyszer azt – szerintem ez az állítás egy egyébként e tekintetben hozzánk hasonló ország, Franciaország, mármint az agrárium fontossága, jelentősége és külön politikai képviselete szempontjából, ő mondta azt –, ami szerintem a mi szerzőnkre is igaz, hogy a föld nem hazudik. Tehát ezt a könyvet egy karcagi ember írta, akit a jósors a miniszteri székbe emelt, és ez végig érzékelhető a könyvön. Nem tudományos távolságtartással megírt könyvről van szó, kétségtelenül számsorok, adatok szerepelnek benne, de mindenki láthatja, hogy aki ezt a könyvet írta, az a magyar vidéket és a magyar mezőgazdaságot szereti, mert onnan jön.

Miért szerettem együtt dolgozni Sándorral, és miért örülök annak, hogy ő fogta össze ennek a könyvnek a megírását? Nekem régi megfigyelésem, lehet, hogy teóriám is, hogy a magyar férfiember archetípusa mégiscsak a gazda. Ezzel senkit sem szeretnék kirekeszteni a magyar férfiak közösségéből, de ha alapvetően ránéz az ember egy magyar férfira és megpróbálja megérteni, hogy mit gondol, miért gondol, miért úgy viselkedik, ahogy viselkedik, akkor valahogy ez mégiscsak az ősi időkbe, a gazdaöszönök világába visz bennünket vissza. Mert, ugye, egy vidéki ember, még ha nem egy olyan elegáns nagyvárosból is származik, mint Karcag, hanem egy kis faluból, mint én, ugye, mégiscsak hasonlóképpen a karcagiakhoz úgy gondolkodik, hogy van egy terület, ennek a területnek van határa, világos kiterjedése van, és az ezen a területen belüli életminőségért, a rendért, az abból való megélhetésért, annak a szépirodalmi vonatkozásaiért, egyáltalán a dolgok menetéért azért ő felelős. Tehát van felelősség, a felelősség nem korlátlan, nem elméleti, nem absztrakt, nem valahol lebeg, hanem itt és most, ezen a területen ő a felelős. Az emberért, aki ott van, az udvarért, a kutyáért, a macskáért, a veteményesért, a szőlőért meg a gyümölcsfákért. És ezeknek az összefüggéséért is, hogy az egészről rendezettség és harmónia legyen. És ez dolga egy magyar férfinak, hogyha van háza, akkor ennek így kell lennie. És szerintem ebből a gazda felelősségérzetéből érthető meg, hogy a magyar politikának miért adott a magyar vidék olyan sok jó államszervezőt és olyan sok jó

államvezetőt. Mert az államról is pontosan ugyanígy kell gondolkodni, minthogy az ember gondolkodik vidéken a saját portájáról.

Nos, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Hasonlóképpen ebből a természetes adottságból fakad az agráriumból a politikába emelkedett embereknek az a gondolkodásmódja, ami mindig a feladatra összpontosít. Ugyanis a dolgokat ebből, a gazda-ösztönrendszerből kiindulva el kell végezni. A dolgokról nem beszélni kell, lehet, hogy esténként az is belefér, de napközben a dolgokról nem beszélünk, napközben a dolgokat elvégezzük. A feladatok valóságosak, egyértelműek, és ha nem végzed el, akkor annak világos következménye van, mert az állat elhullik, a termés megrohad, a házad meg beázik. És ez ellen egyetlen orvosság van, ha reggel fölkelsz és elvégzed a dolgodat. Ezért nehéz nekünk, vidékieknek megérteni, mondjuk, a Lánchíd körüli szerencsétlenkedést. Mert egy hídról nem beszélni kell, ha rossz állapotban van, hanem meg kell fogni, ki kell írni a közbeszerzést, és meg kell csinálni. Általában az okoskodás, annak a bizonygatása, hogy ki miről nem tehet, mi kinek nem dolga, ez az egész, szerencsétlenkedésre épülő politika teljesen idegen a vidékből építkező politikai attitűdtől, és ezért helyes, hogy ilyen sokan vagyunk egyébként a nemzeti kormány időszakában vidékiek a kormányban. Nem mondom, hogy helyes lenne, ha kizárólag effajta emberekből állna egy kormány, mert egy ország sokkal színesebb ennél, és az urbánusoknak, a városi kultúrának, a magas kultúrának ugyanígy képviselve kell lennie egy nemzeti kormányban, de nagyon fontos, hogy a vidék folyamatosan nem egyszerűen a tudásával, hanem az itt leírt életösztönével járuljon hozzá egy ország vezetéséhez. És ezt világosan, ennek az ésszerűségét, ennek a megközelítésnek az ésszerűségét és hasznát elég jól visszaadja ez a könyv, mindannyiunk számára. Sándor említette, hogy írtam egy köszöntőt, amelyet sajnos nem értékelek olyan jelentősnek, mint Sándor, akinek megköszönöm az udvarias megjegyzését. Inkább csak egy nyúlfarknyi kis beköszöntő ez, amit én ideírtam, de amit gondolok a könyv fontosságáról, az szerepel benne, meg a könyv által leírt területnek a fontosságáról; ez pedig az, hogy a nemzeti önbecsülés nem képzelhető el az agrárium nélkül. Ezt nem kell ilyen okoskodva megindokolnunk. Elég, ha utalunk néhány egyszerű tényre. Ha megyünk az országban, nekem például ez gyakran része a munkámnak, és megművelt földet látunk, akkor nem arra gondolunk, hogy ebből pénz lesz majd egyszer, hanem van egy ilyen jó érzése az embernek, egy önbecsülésszerű jó érzése, hogy a földek meg vannak művelve. Vagy hasonlóképpen: amikor látom a statisztikákat, és azt írják, hogy akkor a vetőmagtermelésben a világ harmadik legjelentősebb országa Magyarország, akkor nem arra gondolok, hogy biztos jó

sok profitja van az adott ágazatban dolgozó cégeknek, ami nagyon hasznos és helyes dolog, hanem arra gondolok, hogy mi is vagyunk valakik. Mert nem egyszerűen egy területen tudunk nagyot alkotni, hanem az élet legfontosabb területén tudunk nagyot alkotni, amiből az élet táplálkozik, amiből az élet kinő. És akkor az ember ezeknek a statisztikáknak nem egyszerűen gazdasági jelentőséget, hanem nemzetpolitikai jelentőséget is tulajdonít, mert, mint mondtam, a vidék és a mezőgazdaság teljesítménye nemzeti önbecsülés kérdése is.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ezek után szeretnék még néhány szót szólni arról is, hogyha kellő távolságtartással, indulatok nélkül és hűvösen akarunk visszatekinteni a mögöttünk hagyott idősakra, akkor kellő önuralommal azt mondhatjuk, hogy 2010 előtt a magyar vidék a legnagyobb vesztesek közé tartozott. Tehát az 1990 és 2010 közötti időszakot, ha ágazati szempontból megnézzük, ki nyert, ki veszített, melyik ágazat jutott előre, és melyik csúszott visszább, akkor nyugodtan mondhatjuk, hogy a magyar vidék vesztese volt a forrás elosztásának, a fejlesztéseknek, a beruházásoknak, a modern szabályozások megalkotása szempontjából is háttérbe szorult. És ezért 2010-ben Sándor nem kevesebbre, Miniszter úr, nem kevesebbre kapott megbízást, így is fogalmaztam meg, amikor először beszéltünk az ő lehetséges miniszteri mandátumáról, hogy nem agrárminiszterre van itt nekem szükségem, meg a hazának sem agrárminiszterre van szüksége, hanem egy emberre van szükségünk, aki talpra állítja a magyar vidéket. És erre szerződöttünk Sándorral. És ha végigolvassák ezt a könyvet, akkor nem kell meglepődni, hogy kiterjesztően értelmezte Sándor a feladatot, nemcsak a legszűkebben vett agrárterülettel foglalkozik, hanem sokkal szélesebben, mondjuk úgy, hogy a magyar vidék helyreállításának dimenziójából választotta ki azokat a témákat, amelyek egy-egy fejezetnek a tárgyát adják. Úgyhogy kellő szerénytelenséggel azt kell mondanom, hogy azért ülünk mi most itt ketten Sándorral ezen a könyvbemutatón, mert sokat tettünk annak érdekében, hogy legyen miről könyvet írni, amit ugyan kicsit szerénytelenül, de nyugodtan nevezhetünk úgy, mint egy minimum elfogadhatónak minősíthető kísérletet a magyar vidék talpra állítása érdekében. Ha belegondolunk, elmondhatjuk, hogy a termőföldet megvédtük, ha megnézzük a forráselosztásokat a magyar gazdaságon belül, akkor azt látjuk, hogy az élelmiszeripar, a mezőgazdaság nagyon jelentős lehetőségekhez jutott, és nem vagyunk messze attól, nem értünk még oda, de nem vagyunk messze attól, hogy azt tudjuk mondani, hogy ma egy magyar faluban ugyanolyan minőségű életet lehet élni, mint a fővárosban. Bár az angolok szerint csak vidéken lehet minőségi életet élni – de az angolok hajlamosak túlzásba esni –, ez talán nincs egészen

így, de hogy egy fiatal házaspár, amikor elképzei a jövőjét, akkor ne lemondási érzéssel döntsön egy falu vagy egy kisvárosi élet mellett, oda még nem érkeztünk el, de közelítünk hozzá. Persze mi, akik odaszülettünk, nekünk ez természetes, hogy minőségi életet inkább vidéken lehet élni, de ennek a vidéknek a vonzereje 1990 és 2010 között azért jelentősen megkopott, és az elmúlt tíz évben kellett megpróbálnunk ezt az érzést, amit mi otthonról hozunk, hogy igazán otthon lehet jó életet élni, ezt az életérzést visszaadjuk és általánossá tegyük. És ebben sokat köszönhetünk a miniszter úrnak. És megismétlem: hogyha még nem is értünk oda, hogy azt mondhassa egy fiatal házaspár, hogy vidéken is tud olyan életet élni, mint a fővárosban, de mindenképpen közel kerültünk ennek a célunknak az eléréséhez. A könyv erről is világosan beszél.

Ezek után, Sándor már beszélt arról, hogy a tények nyelvén írta meg, ezt én mellőzhetem, végezetül még egy dologra szeretném ráirányítani a figyelmet. Valahogy, talán még Torgyán Józsi bátyánk időszakából, patakvér-időszakból, ott, a kilencvenes évek elejéről jött az a kifejezés, hogy agrárbéke. Amikor ilyen feszült volt a helyzet, és mindig lehetett arra számítani, hogy súlyos konfliktusok törnek ki, aminek csak jelentéktelen hozadéka, hogy mi meg tudunk ismerkedni a traktorok mögött, de összességben inkább rosszat tesz a mezőgazdaságnak meg az országnak, mint hasznot hajt, ha ilyen erős feszültségek vannak. Van itt nekem kisgazda miniszterem is a teremben. Miniszter úr, tisztelettel köszöntelek Téged is még ebből az időszakból. Hálás vagyok, hogy Nagykállóról – ugye? – voltál kedves, és eljöttél. No, szóval, ha visszaemlékszünk erre az időszakra, akkor beláthatjuk, hogy ott nemcsak egy politikai vita zajlott, hanem arról is folyt a vita, hogy hol lesz az agrárium helye a jövőben. 1990-es évek első négy-öt évében vagyunk, és az agrárbéke kifejezés szinte mindennapos kifejezése volt a politikai publicisztikának. És akkor is sokat gondolkodtam, hogy végül is hogyan lehetne a viták helyett vagy a viták mederben tartása mellett a termeléshez, a földműveléshez, az állattartáshoz szükséges nyugodt, kiszámítható feltételeket megteremteni. Mert attól, hogy traktorral összegyülekezünk a Kossuth téren, attól még otthon, a tanyán vagy a gazdaságunkban a dolgok nem lesznek rendben. Tehát nyilvánvalóan a gazdaember fölfogása szerint, amire elsősorban szükség van, sosem a balhé meg a konfliktus, hanem a termeléshez szükséges, kiszámítható pénzügyi, jogi, technológiai, műszaki feltételek. És sokat gondolkodtam azon, hogy miért nincs agrárbéke, és mikor lesz majd agrárbéke. És rájöttem arra, hogy a szó nem pontosan írja le a dolgot, mert nekünk ahhoz, hogy béke legyen az agráriumban, nekünk nem agrárbékére van szükségünk, hanem földbékére. Földbékére! És addig nem lesz sosem béke az agráriumban, amíg a földkérdés nincsen elrendezve. Amíg úgy lehet érezni, hogy a földkérdés

nyitott: kié a föld? Nagybirtokok lesznek, közepes birtokok lesznek, vagy kisbirtokok lesznek és családi gazdaságok? És amíg nem jut nyugvópontra ez az ügy, és amíg maga az agrárvilág nem képes saját magával, saját magán belül egy békét kötni, egy olyan viszonyrendszert, amiben mindenki úgy érzi, hogy megtalálja a számítását, és nincs létében fenyegetve, mint földbirtokos, amíg ez nem jön létre, addig sosem lesz agrárbéke. Mert az agrárbéke mögött valójában mindig a földért folyó csata, harc és a föld elvesztésétől való félelem húzódik meg.

És Sándornak is ezt mondtam 2010-ben, hogy, Sándor, a legfontosabb, hogy földbékét tudjunk teremteni. Lehet, hogy a békéhez az út a háborún keresztül vezet, de mondjuk ki, nevezzük meg, hogy mit akarunk a föld ügyében, és utána azt vaskézzel, vasszigorral érjük el. Ha kell, törjük le az ellenállást, ha kell, szerezzünk szövetségeseket, ha kell, egyezzünk meg, de legyen egy olyan állapot, amiről mi azt hisszük, hogy ha elérjük, akkor földbéke van Magyarországon. És utána védjük meg ezt a helyzetet, ne engedjük, hogy bárki ezt felborítsa. És ekkor hoztuk be a 80-20-as szabályt, hogy azt mondtuk, hogy a föld tulajdonának 80 százalékban kis- és középbirtokosoknál kell lenniük. És ha ez meglesz, az nem azt jelenti, hogy ők művelik, mert sajnálatos módon a föld műveléséhez való hozzáállása a magyar népnek – minden romantikus emlékünkkal ellentétben – ma nem olyan, mint régen volt, és a földtulajdonos nem föltétlenül akar földet művelni. Sőt, az az egyik legnagyobb bonyolultságát az agrárpolitikának éppen az adja, hogy nem a tulajdonos műveli a földet, hanem azt mindenfajta megfontolások alapján valaki másnak akarja odaadni. De ez nem változtat azon, hogyha kiszámítható, nyugodt viszonyokat akarunk az agrárgazdaságban, akkor ott tudnia kell minden szereplőnek, hogy mi a helyzet a földdel, és mi lesz a földnek a tulajdonjogi sorsa. És azt gondolom, hogy ezt fényesen megoldotta Fazekas Sándor miniszter úr, mert nyugodtan mondhatjuk, hogy 80 százaléka a földbirtoknak kis- és közepesek kezében van, és csak 20 százaléka az, ami a nagybirtokhoz tartozik tulajdonjogilag. Ráadásul annak az aránya egyébként csökken, ahogy a jogi személyű társaságok szépen kopnak ki a rendszerből. Meggyőződésem tehát, hogy ma Magyarországon van földbéke. Ezt a földbékét érdemes megvédeni, amikor föl akarják borítani egyik vagy másik oldalról, szerintem ellen kell állni.

Erre a földbékére épülő agrárbékét is fönnt kell tartani, és az a dolga a mindenkori kormányoknak, hogy a magyar vidéknek és a magyar mezőgazdaságnak, követve egyébként az ebből a könyvből kiolvasható stratégiai irányvonalat, a megfelelő forrásokat, technológiát, figyelmet és jogi környezetet, a rendelkezésére bocsássa a mindenkori kormányzat. És ha ez meglesz, akkor ez az ágazat, még annál is nagyobb teljesítményre lesz képes, mint amire az

elmúlt évtizedben volt. Habár az elmúlt évtizeddel kapcsolatban is megkockáztatható, hogy nagyon nehezen találunk tíz olyan évet a magyar agrártörténetben, amikor olyan fontos változások történtek, és olyan dinamikájú javulás állt be az agrárium helyzetében, mint az elmúlt tíz évben. De még nem vagyunk a csúcson. Hogy oda eljussunk, ehhez kívánok mindannyiunknak sok erőt és egészséget. Köszönjük meg Sándornak, hogy összeállította a küzdelmeink lenyomatát, összerendezte ezeknek a dokumentumait, és megvilágította ezeknek a harcoknak az értelmét.

Gratulálok, Sándor! Köszönjük szépen!